

**R. P. Thomæ Comptoni Carleton, Cantabrigiensis,
Societatis Jesu, In Collegio Anglicano Leodiensi Sacrae
Theologiae Professoris, Cursus Philosophicus Universus**

Carleton, Thomas Compton

Antverpiæ, M.DC.XCVII.

Disp. IV. De rerum possibilitate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95656)

SECTIO II.

In quo consistat ratio falsi; ubi de bono & malo.

I. **N**ihil falsum, quod non sit ali-quo modo verum.

EX his constat in quo consistat ratio falsi quod opponitur vero, licet à parte rei nihil sit falsum quod in aliquà ratione non sit verum: nam, ut jam diximus, ignis pictus, licet sit falsus ignis, est tamen vera pictura: sicut similiter color apparens, licet sit falsus color, est tamen vera lux, histrio etiam in theatro referens personam Regis dici potest falsus Rex, est tamen verus histrio, licet nonnulli hunc potius velint vocari Regem fictum, quam falsum: & sic de cæteris.

II. **N**ihil est falsum transcendentia, nisi respectu intellectus imperfecti.

Est ergo Falsum id, quod ex eo quod aliquam similitudinem habeat cum ente aliquo vero, est aptum intellectui, non perfecte res cognoscenti, præbere occasionem erroris & deceptionis: ut aurichalcum, color apparens &c. Dixi, intellectus non perfectus res cognoscenti, respectu enim intellectus Divini nihil est hoc modo falsum, cum nihil possit Deo præbere occasionem deceptionis, utpote qui decipi non possit. Videt tamen Deus res aliquas esse ejusmodi, ut occasione erroris & deceptionis præbere possint intellectui creato. Ex quo inferitur, falsum non esse ita proprium prædicatum rerum, atque est prædicatum Veri, cum hoc sit respectu cujuscunque intellectus, etiam perfectissimè cognoscentis, illud verò nequaquam, sed solum secundum quid, & respectu intellectus imperfecti. Licet autem re ipsa tam aurum sit falsum aurichalcum, quam hoc falsum aurum, usus tamen obtinuit, ut denominatio falsi tribuatur imperfectiori.

Quoad attributum Boni, idem est Bonum ac perfectum, seu cui nihil ad esse suum completum deest. Variis modis sumitur: primò essentialiter, & hoc patet, quod nihil omnino est quod non sit Bonum, cum unaquæque res habeat suam essentiam, & sub hac ratione nihil illi deest, essentia quippe omnium sunt indivisibiles. Secundò, dicitur aliquid Bonum substantialiter, quando nimirum nihil illi deest ad completionem substantialem. Sic materia unita formæ, & forma materiæ dicuntur substantialiter perfectæ, & consequenter bonæ. Si tamen vel materia esset sine omni formâ, vel forma separata ab omni materiâ, non forent substantialiter bonæ, & perfectæ. Tertio, dicitur aliquid bonum integraliter, quando scilicet nihil illi deest ad perfectionem integram, ut homo habens omnes partes corporis, calor habens octo gradus intentionis &c. Quarto, accidentaliter, quando nimirum nulla defunt accidentia alicui rei debita. Sic aqua, quando habet frigus ut octo, & humiditatem sibi debitam, dicitur bona, seu perfecta & completa accidentaliter. Alio verò modo sumitur Bonum, ut idem sit ac aptum terminare voluntatem; quo sensu, etiam mala habent suam bonitatem.

Bonum verò simpliciter infinitum est solus Deus, utpote qui habet perfectionem omnem excogitabilem: res verò creatæ sunt in suo quæque genere bonæ, & perfectæ bonitate limitatæ, à summo illo fonte omnis boni, nempe Deo, derivatæ. Mali cognitio facile ex cognitione Boni deducitur; unum enim oppositum per aliud facile cognoscitur: quot enim modis dicitur aliquid Bonum, tot etiam modis ex opposito dicitur Malum, quod idem est ac defectivum, & consistit ut plurimum in negatione.

DISPUTATIO IV.

De rerum possibilitate.

SECTIO PRIMA.

Prænotantur quedam circa conceptum Possibilitatis.

I. **N**otandum primò, Ens & possibile idem esse: Ens enim dicitur quod est aptum existere, seu quod potest esse; hic autem est formalissimus conceptus possibilitatis; illud enim omne est possibile, quod habet aptitudinem, seu non-repugnantiam ut existat à parte rei, modo postea explicando: ergo idem formalissimè est Ens & possibile.

II. **D**ices; Ens rationis est Ens, quod tamen non est possibile, imò est essentialiter quid impossibile, & Chimæra; ergo universim loquendo Ens & possibile non sunt idem. Resp. primò, Ens rationis non esse Ens, nisi admodum improprie, & metaphoricè: unde, ut ostendi d. 40. Logicæ, sect. 4. non datur ratio Entis communis Enti reali & rationis, nec talis conceptus ab iis per intellectum abstrahi potest. Secundo dico, Ens rationis, eo modo quo est Ens, esse possibile, nempe per intellectum, seu rationem, quæ ei dat esse quoddam, & existentiam metaphoricam, ut ostendi d. 15. Logicæ, sect. primâ.

III. **N**otandum secundò, latius patere possibile quam producibile; Deus enim est possibilis, qui tamen non est producibilis. Quod verò Deus sit possibilis constat manifestè: Deus enim Est, ergo potest esse, seu est possibilis; ab actu enim ad potentiam valet consequentia. Verum est quidem, Deum non esse pure possibilem, hoc enim involvit negationem existen-

tia, ut postea dicitur; quod Deo essentialiter repugnat, cum sit Ens necessarium.

Notandum tertio, sicut duplex est cognoscibilitas, visibilitas, amabilitas &c. altera scilicet intrinseca, fundata in ipsis rerum entitatibus, quæ per sua prædicata intrinseca sunt aptæ terminare cognitionem, visionem, amorem &c. ut ostendi d. 2. Logicæ, sect. 2. num. 2. & hic d. præf. sect. 1. num. 5. extrinseca quæ provenit à cognitione, visione, aut amore possibili; ita & duplex est possibilitas, una intrinseca, quæ scilicet fundatur in ipsis intrinsecis prædicatis, ex se aptis ut à parte rei existant, altera extrinseca, quæ tribuitur à causâ possibili habente virtutem ad rem illam producendam. Unde possibilitas omnis creatâ, ut sit completa, seu, ut aliqui loquuntur, proxima, utramque hanc possibilitatem includit. Dixi, possibilitas creatâ, Deus enim solam habet possibilitatem intrinsecam, utpote qui, ut supra adverti, à nullo produci potest.

Notandum quartò, aliud esse, rem aliquam esse possibilem, aliud, esse pure possibilem, seu in statu, ut aiunt, possibilitatis: primum solum dicit rem in conceptu suo objectivo non involvere duo contradictoria, quare intellectus videt nullam esse implicationem, quo minus res illa ponatur à parte rei, & si ponatur, nullam sequuturam implicantiam. Pure autem possibile ita dicit rem posse existere, ut tamen de facto non existat, sicque præter prædicata nullam in se involventia contradictionem, dicit negationem actualis existentia, De quo sect. sequente iterum redibit sermo.

SECTIO II

In quo sita sit ratio possibilitatis.

I.
Status qua-
sitionis.

Diximus sect. præcedente, rem possibilem & dicere prædicata rei intrinseca, & connotare negationem: hic ergo inquirendum quidnam sint prædicata illa intrinseca, quibus negatio illa accedit: quæ, ut rectè explicetur, non parum est difficile.

II.
Senti. pos-
sibilitatem
rerum sta-
tu in esse
diminuto.

Primus rem hanc explicandi modus est eorum, qui dicunt essentias rerum, antequam actu producantur, & existant à parte rei, habere esse quoddam diminutum, ipsis ab intellectu communicatum. Unde aiunt hi auctores, res omnes, etiam ab æterno, huiusmodi esse habuisse, quod vocant esse tantum intelligibile, quod scilicet tunc, apertudinem ad aliud non habebant, nisi merè ad terminandum intellectum. Hanc opinionem multi tribuunt Scoto, sed immerito, ut latè ostendit Suarez d. 31. Met. sect. 2. Vasqu. & alij. Eam tamen cuiuscumque sit, latè impugnavi disp. 18. Log. §. 4. nec opus est hic quidquam adungere.

III.
Secundà
sententia
rerum esse
quod actua-
le videtur ab
æterno.

Ab hac sententiâ parum distat P. Albertinus To. 2. de Prædic. de substantia, d. 1. quæst. 1. num. 11. Ubi ait, res omnes ab æterno habuisse esse quoddam essentia extra omnipotentiam Dei, ac proinde docet, eas ante creationem in tempore non fuisse purè nihil, sed esse aliquid actuale sibi intrinsecum habuisse, idque non acceptum à Deo efficienter, nec alio modo ab eo dependens, quam in genere causæ exemplaris. Hæc opinio meo iudicio eadem est cum præcedente, & eiusdem rationibus impugnatur. Videatur locus in Logica proxime citatus.

IV.
Possibilitas
pura crea-
ture nihil
est actu.

Dico itaque, possibilitatem creaturæ, antequam creatura existat, nihil esse actu, purè enim possibile excludit omnem actualitatem: esse namque purè possibile, ut dixi sect. præcedente, nu. 5. dicit meram possibilitatem, mera autem possibilitas in conceptu suo dicit solum posse esse, seu posse existere; solum autem posse esse seu existere excludit omne actuale esse, & existentiam.

V.
Possibilitas
intrinseca
est quid me-
re conditio-
natum.

Loquendo itaque de possibilitate radicali & intrinseca (extrinseca enim est virtus & potentia in Deo rerum productiva) hæc nihil planè actu fuit ab æterno, sed solum quid conditionatum, nempe quod prædicata illa si existerent, non involverent contradictionem: Unde Deus vel Angelus rem talia in se prædicata habentem representans, diceret nihil obstare quo minus poni res illa possit à parte rei: quod non diceret de Chimærâ, imò diceret contrarium, ergo inter prædicata rei alicujus possibilis, Anti-Christi ex. g. & Chimæræ in esse objectivo est intrinseca & essentialis differentia.

VI.

Dices primò; saltem hoc esse objectivum mundi

& rerum possibilem erat ab æterno; Deus enim tunc res omnes posibles cognovit, ergo tunc habebant hoc esse objectivum. Contrâ, Deus non minùs novit impossibilia ab æterno, quàm possibilia; ergo etiam hinc sequitur res impossibiles habuisse aliquid esse actuale ab æterno. Resp. itaque, nullum esse objectivum intrinsecum rerum vel possibilem vel impossibilem fuisse ab æterno, sed intellectum ferri posse in res quæ nullum omnino habent esse, sed sicut nullis clauditur circumstantiis loci, resque maximè distantes, imò quæ nullo loco sunt, intelligit, ita nullis etiam clauditur circumstantiis temporis, sed res quæ nulli omnino tempori correspondent, potest intelligere.

Solum ergo ab æterno habent res esse cognitæ extrinsecè, seu objectas menti Divinæ, non esse aliquod objectivum intrinsecum. Conf. jam intelligimus præterita & futura, etiam quæ talia, licet nulla jam præteritio eorum, aut futuritio sit actus, ergo & potuit Deus res posibles cognoscere ab æterno, licet nihil eorum fuerit actu ab æterno.

Dices secundò; res ab æterno erant posibles, ergo possibilitas earum actu erat ab æterno. Contrâ primò, Chimæra etiam ab æterno erat impossibilis, ergo illius impossibilitas erat actu ab æterno. Contrâ secundò, crastinus dies jam est futurus, hesternus præteritus, ergo jam est actu aliqua illorum præteritio & futuritio.

Resp. itaque, Verbum est non significare semper pro tempore quod per illud importatur, ut in his & similibus constat, Petrus est mortuus, domus est combusta, Anti-Christus est futurus, &c. in quibus, ut in Introduct. dixi, d. 3. sect. 3. numer. 4. est Alienatio, vel Distractio, ut loquuntur Dialectici. Imò est implicatio in terminis dicere, Ante-Christus ab æterno est purè possibilis, si terminus est sumatur propriè; hæc enim particula importat actualitatem & existentiam, pura autem possibilitas existentiam omnem, & actualitatem essentialiter excludit, & perinde est ac si quis diceret, solum potest esse, & tamen est. Sensus ergo huius propositionis, Anti-Christus est possibilis, est, in prædicatis Anti-Christi nulla involvitur repugnantia quominus existant; vel, si Anti-Christus existeret, nulla sequeretur implicatio, aut contradictio.

Dices tertio; res possibilis erat ab æterno Ens, ergo aliquam habebat actualitatem ab æterno. Resp. negando antecedens, ens enim & possibile sunt omnino idem, ut dixi sect. præcedente, nu. primo. Quo sensu autem Anti-Christus est ens, & similes sint propositiones æterna veritatis, dicitur, disp. sequente, sect. secundâ, num. quarto & sexto. Plura hac de re dicuntur disp. sequente, dum de distinctione essentia & existentia: quæstio enim illa magnam habet cum hac affinitatem.

DISPUTATIO V.

De Essentiâ & Existentiâ.

SECTIO PRIMA.

Virum essentia realiter distinguatur ab existentia.

I.
Essentiam
Dei ab ejus
existentiâ
non distingui

In primis ab omnibus tanquam indubitatum hac in re supponitur, existentiam Dei non distingui ab illius essentiâ, cum Deus essentialiter petat esse seu existere actu, nec omnino non esse possit, nul-

laque in eo reperire queat compositio. Quæstio ergo procedit de solis rebus creatis. certum est.

Secundò notandum, id per quos res creata existit, & ponitur extra causas causaliter, esse actionem quâ producitur, ut sæpe diximus: id verò per quod existit & ponitur extra causas formaliter, est ipsa existentia exercita, per quam fit Ens actu. Tribuendo ergo singula singulis, existit res quævis, ut declaramus in libris de Generat. d. 3. dum de conversione causaliter per actionem, hic per ubicationem, nunc per

per